

ΧΡΟΝΙΚΟΙ ΠΡΟΣΔΙΟΡΙΣΜΟΙ

Για να δείξουμε **πότε γίνεται κάτι ή πόσο διαρκεί** μια ενέργεια, χρησιμοποιούμε χρονικούς προσδιορισμούς. Οι χρονικοί προσδιορισμοί μπορεί να είναι:

- **Χρονικά επιρρήματα** (π.χ. Δεν πρόκειται να σου ξαναμιλήσω ποτέ!)
- **Φράσεις με πρόθεση** (π.χ. Θα έρθω μετά το μεσημέρι.)
- **Χρονικές προτάσεις** (π.χ. Όταν έφυγες, έβαλαν τα κλάματα.)

Χρονικά επιρρήματα

Τα χρονικά επιρρήματα φανερώνουν χρόνο και απαντούν στην ερώτηση **πότε**; Τέτοια είναι τα εξής: *ύστερα, κατόπιν, έπειτα, πρώτα, τώρα, αμέσως, πριν, μετά, χτες, αύριο, μεθαύριο, σήμερα, πάντα, ποτέ, πέρσι, συχνά, σπάνια, ξανά, αργότερα, τότε, νωρίς, αργά, κάπου κάπου, πότε πότε, κ.ά.*

Π.χ. Κοιμήθηκα νωρίς. Σήμερα ξεκινάει τις παραστάσεις. Θα έρθει αμέσως.

*εκτός από τα παραπάνω «αυθεντικά» επιρρήματα, υπάρχουν και κάποια ουσιαστικά που θέλουν να χρησιμοποιούνται σαν τα επιρρήματα. Π.χ. Θα γυρίσω **το βράδυ**. Θα ξανάρθουμε **του χρόνου**.

Φράσεις με πρόθεση

Οι προθέσεις είναι οι μικρές άκλιτες λέξεις (με, σε, για, παρά, μετά, κατά, αντί, από κ.λ.π.) που μπαίνουν μπροστά από ουσιαστικά, επίθετα ή επιρρήματα. Έτσι ολόκληρες οι φράσεις, στη συνέχεια, φανερώνουν και χρόνο. Φράσεις με προθέσεις είναι αυτές που σχηματίζονται ως εξής:

1. **από + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Θα είναι ανοιχτό από νωρίς. Τον ξέρει από καιρό)
2. **για + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Έφυγε για πάντα. Δεν κάνει τίποτα για την ώρα.)
3. **ίσαμε + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Θα έχει φύγει ίσαμε αύριο.)
4. **κατά + αιτιατική** (π.χ. Θα έρθει κατά το βραδάκι.)
5. **με + αιτιατική** (π.χ. Ήρθαν με την αυγή. Ο γιατρός δέχεται οχτώ με μία.)
6. **μετά + αιτιατική** (π.χ. Θα έρθει μετά το μεσημέρι)
7. **μέχρι(ς) + επίρρημα ή αιτιατική ή γενική**(π.χ. Θα αγωνιστεί μέχρι τέλους.)
8. **προς + αιτιατική** (π.χ. Αυτό δε γίνεται προς το παρόν.)
9. **σε + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Θα έρθει σε λίγο/ σε λίγες ώρες.)
10. **ως/ έως + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Θα έχει έρθει ως τα ξημερώματα.)
11. **μετά από + αντωνυμία** (π.χ. Ήρθε στη γιορτή μετά από εμένα.)
12. **ύστερα/ έπειτα από + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Θα έρθει ύστερα από λίγο.)
13. **πριν από + επίρρημα ή αιτιατική** (π.χ. Ήρθε πριν από λίγο/ πριν από ένα χρόνο.)

Χρονικές προτάσεις

Είναι οι εξαρτημένες (δευτερεύουσες) προτάσεις που φανερώνουν χρόνο. Εισάγονται με:

1. **χρονικούς συνδέσμους** : όταν, σαν, ενώ, καθώς, αφού, πριν, μόλις, προτού, ώσπου, όποτε, άμα

2. **φράσεις με χρονική σημασία** : όσο που/να, έως ότου, κάθε φορά που, μέχρι να κ.α.

π.χ. Θα έχει φύγει πριν έρθετε. Όταν έμαθε τα νέα, έβαλε τα κλάματα. Μόλις την είδε, έτρεξε. Σαν μας είδε, έφυγε. Όσο να 'ρθεις, θα έχω γυρίσει. Μέχρι να αρχίσει η βροχή, είχα φτάσει σπίτι.

*συνήθως τις χρονικές προτάσεις τις χωρίζουμε με κόμμα από τις υπόλοιπες προτάσεις.